

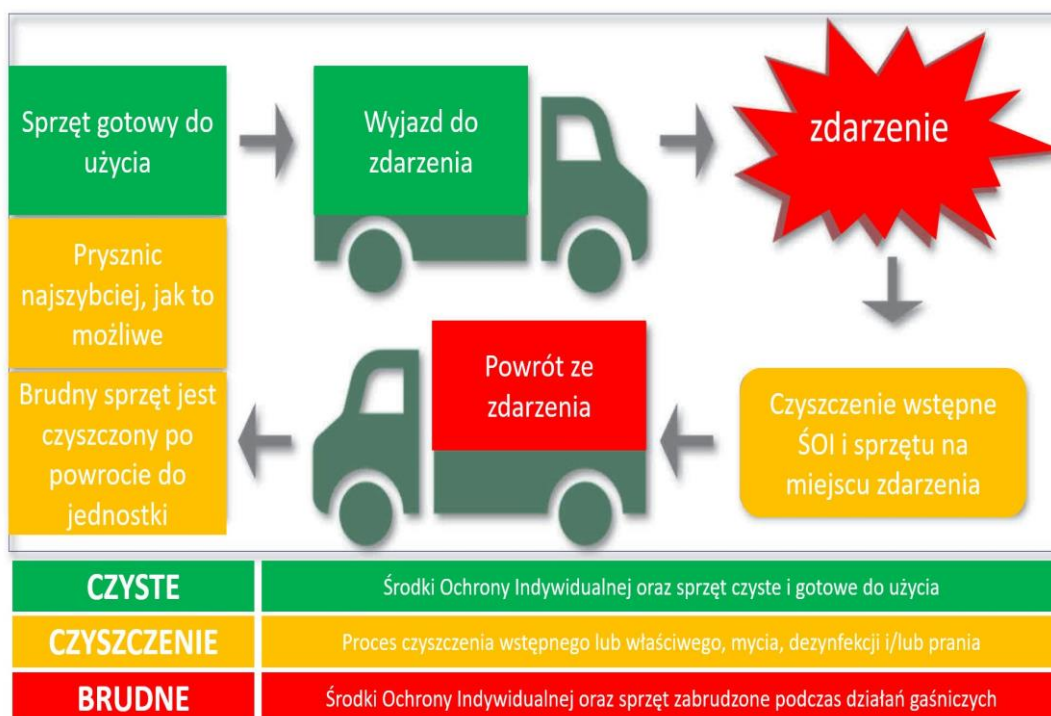
Instrukcja funkcjonowania stref czystych i brudnych w K_ PSP w _____

Na podstawie §11.2 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 sierpnia 2021 roku w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. 2021 poz. 1681 – zwanego dalej rozporządzeniem) wyznacza się w obiekcie K_ PSP w _____ (zwanej dalej komendą) przeznaczonym dla jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej (zwanej dalej JRG) strefę czystą i brudną, stanowiącą układ pomieszczeń zapewniający umycie, dezynfekcję, pranie odzieży i czyszczenie wyposażenia, a następnie ponowne umundurowanie i wyposażenie strażaka. Na podstawie §117.2 2. wyżej wymienionego rozporządzenia, wymagania, o których mowa w § 11 ust. 2, wprowadza się do dnia 1 stycznia 2023 r.

Do zapoznania się oraz przestrzegania poniższych instrukcji zobowiązani są wszyscy funkcjonariusze oraz pracownicy cywilni K_ PSP w _____, co potwierdzają własnoręcznym podpisem po odbyciu stosownego szkolenia. Osoby trzecie przebywające na terenie K_ PSP w _____ również zobowiązane są do przestrzegania poniższych instrukcji, za co odpowiedzialnymi są funkcjonariusze lub pracownicy dokonujący wprowadzenia osób trzecich na teren komendy.

Zasadniczymi celami wprowadzanych rozwiązań są:

- minimalizacja ekspozycji strażaków na szkodliwe produkty pożarowe;
- wydzielenie „strefy brudnej” oraz „strefy czystej” w celu ograniczenia rozprzestrzenienia się szkodliwych substancji popożarowych po powrocie z działań ratowniczo-gaśniczych;
- zapewnienie możliwości podejmowania działań przez strażaków wyposażonych w czyste środki ochrony indywidualnej (ŚOI) oraz sprzęt.

Rys. 1: Schemat ideowy pokazujący ogólną zasadę łańcucha kontroli zanieczyszczeń od momentu powstania zanieczyszczenia do momentu przywrócenia gotowości operacyjnej, w tym odpowiedniego poziomu higieny.

(Na podstawie: "Minimalizacja narażenia strażaków na toksyczne produkty pożarowe. Okresowy Raport Najlepszych Praktyk". Stec i in., 2020, tłumaczenie Fundacja cfbt.pl i KSP NSZZ "Solidarność").

Charakterystyka stref w obiekcie głównym K_ PSP w _____:

- W **STREFIE BRUDNEJ** występuje ryzyko obecności szkodliwych substancji pochodzących z pożaru lub innych interwencji podejmowanych przez JRG. Substancje te mogą znajdować się na ubraniu specjalnym i innych Środkach Ochrony Indywidualnej (ŚOI), na powierzchniach samochodów (wewnątrz oraz na zewnątrz), na wyposażeniu technicznym oraz na powierzchniach pomieszczeń i ich umeblowania. Należy mieć to na uwadze podczas regularnych prac porządkowych, prac związanych z powrotem ze zdarzenia oraz podczas dni gospodarczych.
- W **STREFIE PRZEJŚCIOWEJ** wprowadzone są rozwiązania, procedury, algorytmy postępowania oraz środki techniczne, służące osiągnięciu możliwie najwyższego stopnia zapobiegania zanieczyszczeniu. Jest to strefa służąca przede wszystkim do spełniania funkcji wskazanych w §11.2 rozporządzenia, to jest umycia, dezynfekcji, prania odzieży i czyszczenia wyposażenia, a następnie ponownego umundurowania i wyposażenia strażaka.
- W **STREFIE CZYSTEJ** wyklucza się możliwość obecności substancji szkodliwych w oparciu o podział na strefy, wprowadzone procedury i algorytmy postępowania oraz środki techniczne.

Komenda _____ Państwowej Straży Pożarnej w _____ dysponuje trzema budynkami:

- budynek strażnicy (budynek główny),
- budynek kotłowni,
- budynek magazynowo-garażowy.

Podziałowi na strefy podlega budynek strażnicy. Podział budynku na strefy wskazany jest na załączonym do niniejszej instrukcji rysunku poglądowym (**rys. 2**). Podział na strefy obejmuje przede wszystkim parter budynku strażnicy, w którym znajduje się JRG. Pierwsze piętro owego budynku (biura, stanowisko kierowania, sypialnie JRG, inne pomieszczenia) jest w całości strefą czystą. Strefy w budynku głównym komendy są oznakowane. Pozostałe budynki **K_ PSP w _____** traktuje się jako strefy, gdzie zabrudzenie jest kontrolowane (analogicznie jak w strefach przejściowych).

W momencie alarmu, zależnie od miejsca przebywania, strażacy udają się możliwie najkrótszą drogą do garażu, zachowując przy tym ostrożność. Podczas alarmowania należy pamiętać o obowiązujących przepisach BHP oraz zasadach higieny (zamykać ześlizg po alarmie, zamykać drzwi prowadzące do stref brudnych itp.).

Po zakończeniu działań na miejscu zdarzenia należy zapobiegać zanieczyszczeniu kabiny załogi. W tym celu należy wykonać **czyszczenie wstępne** na miejscu zdarzenia (szczotkowanie na sucho, szczotkowanie na mokro, ewentualne użycie detergentu, wycieranie, splukiwanie itd.). Czyszczenie wstępne ma duże znaczenie dla zachowania higieny w późniejszych etapach łańcucha higieny, toteż odstępianie od niego jest dopuszczalne jedynie w wyraźnie uzasadnionych przypadkach. Czyszczenie wstępne polega na wstępnym usunięciu doraźnymi metodami wszelkich możliwych zanieczyszczeń i pomaga ograniczyć ilość zabrudzeń, jakie transportowane są do JRG.

W przypadku dużej ilości zabrudzonych przedmiotów należy wykorzystać dodatkowy środek transportu. Kolejnym zalecanym rozwiązaniem jest transport wspomnianych przedmiotów poza kabiną załogi w zamykanych workach (jednorazowych lub wielorazowych), zapobiegając tym samym skażeniu wtórnemu. W przypadku braku możliwości skorzystania z wyżej wymienionych sposobów dopuszcza się transport w zamykanych workach w kabinie załogi. Dopuszcza się transport w skrytkach bez worków jako ostateczność, co powoduje konieczność **odpowiedniego** czyszczenia skrytek po

zakończeniu transportu. Zabronione jest przewożenie zanieczyszczonych ŚOI oraz sprzętu w kabinie załogi bez zabezpieczenia przed rozprzestrzenianiem się zanieczyszczeń. Pomimo stosowania się do powyższych zaleceń należy pamiętać o możliwości przedostania się podczas podejmowanej interwencji zanieczyszczeń do kabiny pojazdu, którą należy regularnie poddawać czyszczeniu. Niezależnie od powyższego, zewnętrzne powierzchnie samochodu będą narażone na osiadanie na nich zanieczyszczeń, wobec tego muszą zostać poddane czyszczeniu po powrocie do jednostki.

Po powrocie ze zdarzenia, w którym doszło do zabrudzenia ŚOI, pojazdów i/lub wyposażenia technicznego drogą wejścia do obiektów **K_ PSP w _____** jest garaż (strefa brudna). Po opuszczeniu pojazdów następują czynności zmierzające do osiągnięcia stanu gotowości operacyjnej. W ramach tych czynności dokonywane jest również mycie, dezynfekcja, pranie odzieży i czyszczenie wyposażenia zależnie od potrzeb podyktowanych specyfiką danego zdarzenia. Są to czynności **czyszczenia właściwego**, mającego na celu możliwie dokładne usunięcie zabrudzeń. Za określenie potrzeb w tym zakresie odpowiada dowódca zmiany pełniący służbę. Zależnie od rodzaju wyposażenia czynności te prowadzone są w hali garażowej lub poza nią w wyznaczonym miejscu (np. mycie węży myjką) albo w pomieszczeniach strefy przejściowej (np. pranie ubrań specjalnych i innych ŚOI, czyszczenie maszynowe aparatów powietrznych butlowych, suszenie). W strefie przejściowej znajdują się również urządzenia do utrzymania higieny osobistej przez strażaków. W momencie przyjmowania służby strażacy umieszczają w strefie przejściowej przedmioty osobiste służące utrzymaniu higieny. Drzwi oddzielające od siebie poszczególne strefy powinny być zamknięte.

Poniżej umieszczono opis poszczególnych stref. Podstawą klasyfikacji stref jest prawdopodobieństwo występowania w nich zanieczyszczeń z uwagi na sposób wykorzystania, a także praktyczna możliwość kontrolowania rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń.

- 1. Strefa brudna:** W tej strefie dokonuje się właściwego czyszczenia części sprzętu oraz jego magazynowania. Obejmuje ona przede wszystkim obszary lub pomieszczenia, w których **zakłada się występowanie substancji szkodliwych w wyniku obecności zabrudzonych ŚOI oraz sprzętu. Jest to obszar, w którym mogą wystąpić szkodliwe substancje oraz ryzyko skażenia wtórnego dla ratownika.** Opuszczając strefę brudną po powrocie ze zdarzenia, podczas którego doszło do zabrudzenia ŚOI i/lub sprzętu niedopuszczalne jest bezpośrednie wejście do strefy czystej bez przejścia przez strefę przejściową, w której strażak ma możliwość wyczyszczenia się oraz zmiany ubioru. W strefie brudnej przechowywane są używane Środki Ochrony Indywidualnej, zarówno funkcjonariuszy systemu zmianowego jak i systemu codziennego biorących udział w ćwiczeniach oraz działaniach ratowniczo-gaśniczych. W hali garażowej występuje obowiązek korzystania z wyciągów spalin. Niedozwolone jest mycie twarzy w hali garażowej. Dopuszcza się oplukanie dłoni w hali garażowej. Ilość czasu spędzanego w strefie brudnej należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Opuszczając strefę brudną należy pamiętać o zapobieganiu możliwości wnoszenia zabrudzeń do strefy czystej na obuwiu. W strefie brudnej obowiązuje zakaz spożywania posiłków oraz napojów z naczyń otwartych (dopuszcza się picie napojów z naczyń zamykanych np. wody z butelek, bidonów itp. w celu zapobiegania odwodnieniu organizmu). Podczas prowadzenia czynności z zakresu mycia, dezynfekcji, prania odzieży i czyszczenia wyposażenia może być konieczne używanie ochron osobistych w postaci długich rękawów i nogawek (ubranie robocze inne niż umundurowanie strażaka), ochrony układu oddechowego (półmaski filtrujące do ochrony przed cząstkami zgodne z PN-EN 149 o klasie ochrony co najmniej FFP2)

oraz dłoni (rękawice medyczne do jednorazowego użytku zgodne z PN-EN 455). Poziom niezbędnej ochrony określa strażak wykonujący czynności w oparciu o wiedzę pochodzącą ze szkoleń z zakresu BHP oraz doskonalenia zawodowego, w razie konieczności konsultując to z dowódcą zmiany i/lub funkcjonariuszem/pracownikiem odpowiedzialnym za nadzór nad BHP. Przepalanie sprzętu o napędzie spalinowym następuje poza halą garażową. W okresie letnim dopuszczalne jest przepalanie sprzętu przy otwartych bramach garażowych w sposób zapewniający wystarczającą wymianę powietrza dla uniknięcia kumulacji spalin w hali garażowej. Należy ograniczać czas kontaktu strażaków ze Środkami Ochrony Indywidualnej do niezbędnego minimum. Po garażu można poruszać się w obuwiu miękkim koszarowym, jeśli nie wykonuje się żadnych czynności grożących upuszczeniem ciężaru na stopę. W przeciwnym razie należy korzystać z obuwia ochronnego.

2. **Strefa przejściowa:** jest to wyznaczony obszar pomiędzy strefą brudną, a strefą czystą, gdzie strażacy i pracownicy mogą dokonać prania, czyszczenia i suszenia ŚOI oraz sprzętu, a także umyć się. **Ryzyko narażenia ratownika na szkodliwe substancje jest w znacznym stopniu zminimalizowane.** W tej strefie zabronione jest poruszanie się w brudnym obuwiu. Odpowiedzialnym za utrzymanie czystości i funkcjonalności strefy przejściowej jest strażak wyznaczony rozkazem dziennym w danym dniu służby. Mycie, dezynfekcja, pranie odzieży oraz środków ochrony indywidualnej odbywa się w pierwszym pomieszczeniu strefy przejściowej od strony garażu. Do pomieszczenia pierwszego zanieczyszczona odzież i wyposażenie transportowane są w szczelnie zamkniętym worku i wkładane są do pojemnika oznaczonego nr 1 (skumulowane zanieczyszczenia w wyniku ruchów mechanicznych mogą uwalniać się w postaci drobnego pyłu, który może być wchłaniany wziewnie jak również może dostawać się przez skórę). Podczas prowadzenia czynności z zakresu mycia, dezynfekcji, prania odzieży i czyszczenia wyposażenia może być konieczne używanie ochron osobistych w postaci długich rękawów i nogawek (ubranie robocze inne niż umundurowanie strażaka), ochrony układu oddechowego (półmaski filtrujące do ochrony przed cząstkami zgodne z PN-EN 149 o klasie ochrony co najmniej FFP2) oraz dłoni (rękawice medyczne do jednorazowego użytku zgodne z PN-EN 455). Poziom niezbędnej ochrony określa strażak wykonujący czynności w oparciu o wiedzę pochodzącą ze szkoleń z zakresu BHP oraz doskonalenia zawodowego, w razie konieczności konsultując to z dowódcą zmiany i/lub funkcjonariuszem/pracownikiem odpowiedzialnym za nadzór nad BHP. W pomieszczeniu drugim strażacy mają możliwość przeprowadzenia czynności z zakresu higieny osobistej. Po powrocie ze zdarzenia, podczas którego nastąpiła ekspozycja na produkty spalania, strażacy powinni jak najszybciej wziąć prysznic (najlepiej przed upłynięciem 1 godziny od momentu ekspozycji, a w przypadku braku takiej możliwości bez zbędnej zwłoki).

3. **Strefa czysta:** jest to miejsce czyste na terenie jednostki ratowniczo-gaśniczej, w którym strażacy mogą prowadzić czynności służbowe, konsumować żywność lub wykonywać prace biurowe. Na terenie strefy czystej obowiązuje kategoriyczny zakaz poruszania się w ubraniu specjalnym, obuwiu specjalnym gumowym oraz skórzanym, a także zakaz wnoszenia innych ŚOI (hełmów, rękawic, kominiarek). W strefie czystej znajduje się pomieszczenie sprężarkowni oraz warsztat obsługi i konserwacji aparatów powietrznych butlowych (zwane dalej sprężarkownią). Transport butli na sprężone powietrze oraz innych elementów aparatów powietrznych butlowych do pomieszczenia sprężarkowni może następować jedynie po ich umyciu w maszynie przeznaczonej do tego, znajdującej się w pomieszczeniu numer 1 w strefie

przejściowej. Jeśli od czasu umycia butle i pozostałe elementy aparatów nie zostały poddane ekspozycji na produkty spalania, ich ponownie mycie nie jest wymagane przed transportowaniem ich do sprężarkowni w celu ładowania butli, konserwacji masek itd. **W strefie czystej nie powinno występować narażenie na szkodliwe substancje.** W tej strefie odbywa się przechowywanie nowych ubrań specjalnych i innych ŚOI oraz sprzętu. Przechowywanie wyczyszczonych ŚOI i sprzętu dopuszczalne jest jedynie w uzasadnionych przypadkach (przygotowanie do wysyłki, naprawy lub konserwacji itd.). Niedopuszczalne jest przechowywanie używanych środków ochrony indywidualnej w pomieszczeniach biurowych. Należy bezwzględnie przestrzegać zakazu wnoszenia używanych ŚOI oraz sprzętu do strefy czystej, niezależnie od stopnia zabrudzenia. Na terenie tej strefy znajduje się pralnia (parter budynku), w której dokonuje się prania i suszenia umundurowania strażaków oraz bielizny termoaktywnej. Pranie pościeli oraz bielizny osobistej odbywa się w pralce znajdującej się w części biurowo-sypialnej JRG na piętrze. Jeśli występuje konieczność wykonywania prac na terenie strefy czystej wymagających zabezpieczenia stopy przed upadkiem ciężaru dopuszcza się wykorzystanie obuwia ochronnego pod warunkiem jego wcześniejszego umycia w maszynie (zasada analogiczna do transportu butli do pomieszczenia sprężarkowni). W strefie czystej obowiązuje nakaz chodzenia w obuwiu koszarowym (lub zastępczym) oraz zakaz chodzenia w klapkach.

Proces utrzymania higieny i gotowości operacyjnej w K PSP w _____:

W przypadku zabrudzenia ŚOI strażacy składują je w strefie brudnej (hala garażowa) zabezpieczając przed emisją szkodliwych substancji, jeśli mogą skorzystać z zapasowego kompletu ŚOI do końca czasu pełnienia służby. W miarę możliwości i czasu strażacy przeprowadzają konserwację ŚOI samodzielnie. Nie ma obowiązku prowadzenia konserwacji ŚOI, jeżeli powrót ze zdarzenia i osiągnięcie gotowości operacyjnej pojazdów i wyposażenia następuje po godzinie 22:00. Istnieje możliwość rozpoczęcia procesu konserwacji ŚOI rano przed zdaniem służby.

W przypadku pozostawienia ŚOI bez konserwacji z uwagi na okoliczności opisane powyżej, bezpośrednio przed zmianą służby zabrudzone ŚOI transportowane są do strefy przejściowej. Dowódca zmiany zdającej służbę przekazuje informację o konieczności przeprowadzenia konserwacji ŚOI dowódcy zmiany przyjmującej służbę. Wyznaczony rozkazem dziennym strażak przeprowadza konserwację środków ochrony indywidualne zmiany, która zakończyła służbę, pozostawionych w strefie przejściowej na podstawie informacji przekazanych podczas przyjęcia służby. Pełny cykl konserwacji, to jest pranie, mycie, dezynfekcja oraz suszenie ŚOI powinien zakończyć się przed zdaniem służby. Przykładowo, jeśli w wyniku zdarzenia doszło do zabrudzenia ŚOI strażaków ze zmiany I oraz nie było możliwości przeprowadzenia ich konserwacji podczas trwania służby, wówczas dowódca zmiany I przekazuje stosowne informacje dowódcy zmiany II podczas zmiany służby. Dowódca zmiany II wskazuje strażakowi wyznaczonemu rozkazem dziennym czas przeprowadzenia konserwacji ŚOI zmiany I, uwzględniając inne istotne w danym dniu informacje i okoliczności. Strażak wykonuje czynności konserwacyjne zanim zakończy się jego służba. Dowódca może wyznaczyć kolejnych strażaków do pomocy w opisywanych czynnościach, jeśli wymaga tego ilość ŚOI wymagających konserwacji. Powyższa zasada dotyczy jedynie środków ochrony indywidualnej i nie ma zastosowania do pojazdów czy innego wyposażenia, którego sposoby konserwacji określają oddzielne regulacje i przyjęte w JRG zasady, nad którymi

nadzór pełnią Dowódca oraz Zastępca Dowódcy JRG w imieniu Komendanta Powiatowego PSP oraz jego Zastępcy.